HELYI KIADÁSOK

HELYI (MEGSZÁLLÁSI) KIADÁSOK, MAGÁNPOSTÁK GYŰJTŐINEK
SZAKCSOPORTJA

X. évfolyam 1. szám 2011. március

Készítette: FILEP LÁSZLÓ

A 'Délvidéki Visszatérés ' Tábori **Posta levelezőlapjai**

1. ábra. Az elszakított területeket szimbolizáló budapesti szoborcsoport

A MABÉOSZ „Visnya Sándor”
Hagyományos Gyűjtői Szakosztályának
2011. április 6-i ülésén sorra kerülő előadás
szerkesztett változata

A 'Délvidéki Visszatérés ' Tábori Posta leveleződlapjai

70 éve, 1941. áprilisa elején már másfél éve tartott a II. Világháború, mely 1939. szeptember 1.-én a Lengyelország elleni német és (amiről sokáig nem volt szabad beszélni) a legázolt Lengyelország elleni szovjet támadással vette kezdetét. A hagyományos lengyel-magyar barátság nem engedte, hogy Magyarország részt vegyen a háborúban, de ekkorra már a 20 éves revíziós politika meghozta gyümölcsét, s bár a 2. ábra rajzán látható Nagy-Magyarország vágyálom maradt csupán – az ország visszaszerezhette a Trianoni Békediktátumban elveszített területei egy részét (3. ábra).

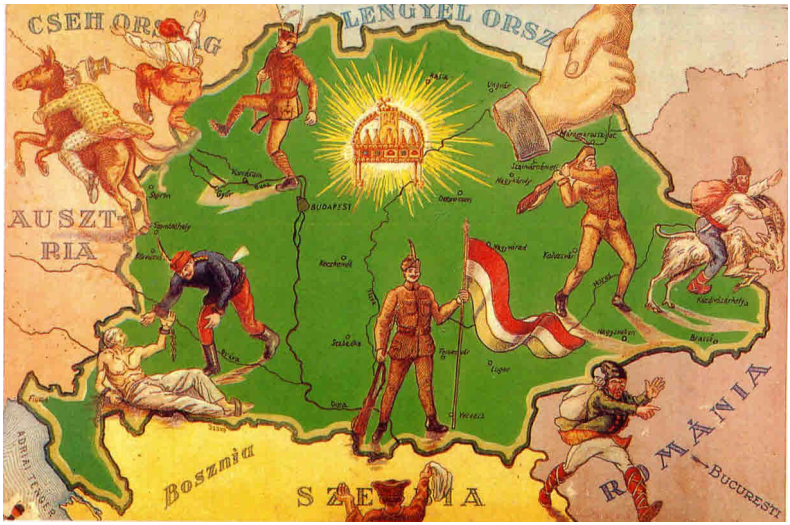

2. ábra. Szép lett volna...

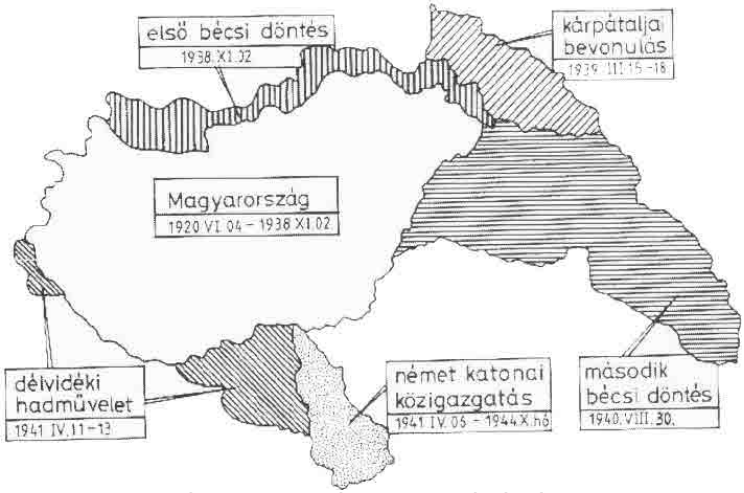

3. ábra. A visszatért területek térképvázlata

Vitéz nagybányai Horthy Miklós (4. ábra) kormányzása alatt, az 1938. november 2-án kihirdetett *első bécsi döntés* után visszatért a Felvidék és Kárpátalja déli része, 11.297 km^2, 1.058.000 lakossal, akiknek 86,5%-a volt magyar.

1939. március 15-ével kezdődően a Magyar Királyi Honvédség alakulatai megkezdték Kárpátalja visszafoglalását melynek során összesen 12.171 km^2 tért haza, 469.000 lakossal, akiknek 12,6%-a volt magyar.

4. ábra. Vitéz Nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója

5. ábra. Adolf Hitler, a III. Birodalom Vezére és kancellárja

6. ábra. gróf Teleki Pál, Magyarország miniszterelnöke

Az 1940. augusztus 30-i *második bécsi döntés* után visszatért Észak-Erdély, Székelyföld és a Partium északi része, összesen 43.104 km^2-en 2.633.000 lakossal, akiknek 51,4%-a volt magyar.

Kis szépséghibája volt a revíziónak, Adolf Hitler (5. ábra), a Führer hathatós támogatása. Ezek után került sor 1941-ben, a német-olasz közös Balkáni Hadművelethez való csatlakozásra. A Jugoszlávia ellen meginduló német támadásban való magyar részvétel elleni tiltakozása miatt április 3-án gróf Teleki Pál miniszterelnök (6. ábra) öngyilkosságot követett el – ám tette hiába való volt, 1941. április 4-én elrendelték a mozgósítást. Az április 6-án magyar területről is

meginduló német Wehrmacht-csapatokhoz a Bácska, Muraköz, Muravidék és a Baranya-háromszög visszafoglalását célul kitűző magyar seregtestek, az I., IV., V. Hadtestek valamint a Gyorshadtest alkotta 3. Hadsereg csapatai 1941. április 11-én csatlakoztak és megkezdték a támadó hadműveletet.

A Tábori Posta együtt haladt a bevonuló egységekkel. Természetesen nem minden esetben állapítható meg, hogy a kérdéses küldemény a hadműveleti területről vagy hátországi alakulattól került-e postázásra, de a szakirodalom sok esetben segít a beazonosításban, a hadrend ismeretében az egység-bélyegzésekkel, illetve a Tábori Posta bélyegzések számaival azonosíthatjuk a helységeket. Sokszor elég egy olyan lap, amelyen – szabálytalanul – helységnév került feltüntetésre, de sok tábori posta levelezőlap is található 'Visszatérés' bélyegzéssel, felbélyegezve vagy bélyeg nélkül, polgári vagy tábori postai bélyegzéssel. Időrendben haladva bemutatok néhány tábori postai levelezőlapot – mert a tábori posta legjellegzetesebb küldeményfajtája a levelezőlap: nyitott, könnyen kezelhető és áttekinthető, mely a cenzúrázás miatt fontos szempont. A Tábori Posta *a levelezőlapokat mindig kézbesítette*, de a (magán)levélküldemények kézbesítését időszakosan a honvéd vezérkar főnöke be is tilthatta, illetve a tartalmukat korlátozhatta.

A Posta a Délvidék visszafoglalásakor nem engedélyezte a jugoszláv bélyegek használatát (PRT 221/678/4/1941. számú rendelet), de eltekint a büntető-portó beszedésétől. A 7. és 13. ábrán látható jugoszláv bélyeghasználat esetében csak „ál-bérmentesítésekről" van szó, az 14. ábrán pedig „ál-vegyes bérmentesítésről" mivel mindhárom lap szabályszerű tábori posta küldemény, melyre díjmentessége folytán nem kellett bélyeg.

7. ábra. 1941. április 11. A hadműveletek megindulásának napján, jugoszláv bélyeggel „ál-bérmentesített" „front" lap, „TÁBORI POSTA 20" bélyegzéssel Budapestre

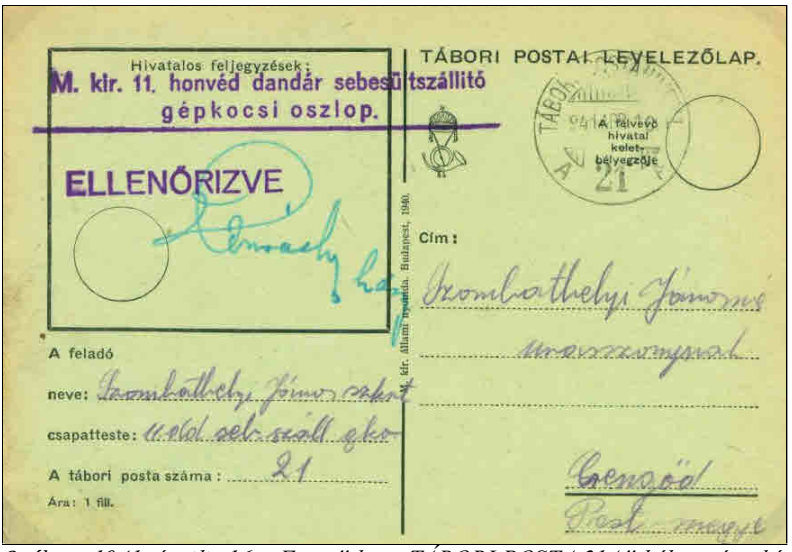

8. ábra. 1941. április 16. „Front” lap „TÁBORI POSTA 21A” bélyegzéssel és „M. kir. 11. honvéd dandár sebesültszállító gépkocsi oszlop.” alakulatbélyegzéssel

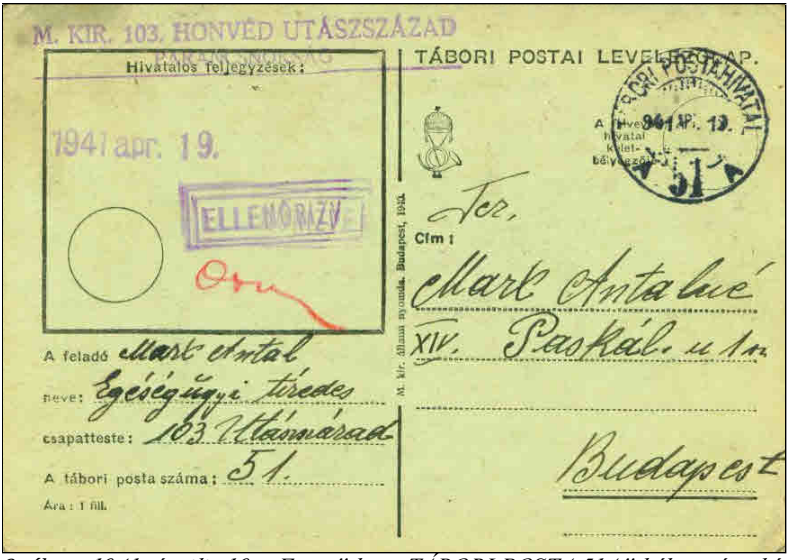

9. ábra. 1941. április 19. „Front” lap „TÁBORI POSTA 51A” bélyegzéssel és „M. KIR. 103. HONVÉD UTÁSZSZÁZAD PARANCSNOKSÁG” alakulatbélyegzéssel

10. ábra. 1941. április 22. „Front" lap „ÚJVIDÉK VISSZATÉRT" alkalmi 'Visszatérés' bélyegzéssel polgári postán díjmentesen feladva „M. KIR. 103. HONVÉD UTÁSZSZÁZAD PARANCSNOKSÁG" alakulatbélyegzéssel

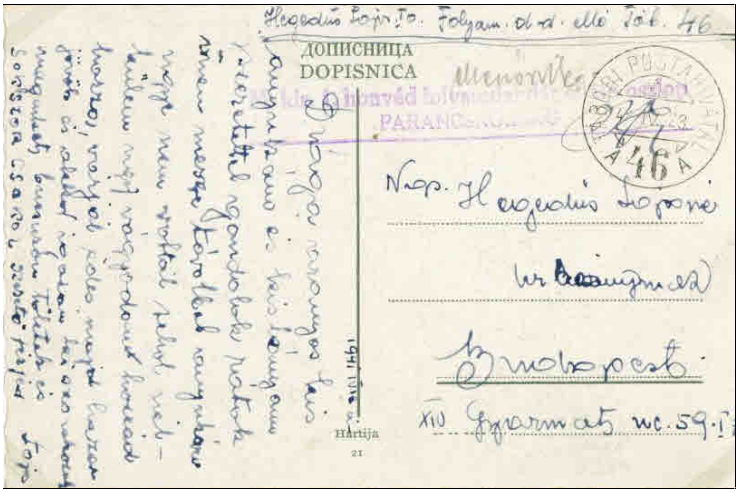

11. ábra. 1941. április 23. Szükség tábori posta levelezőlap: jugoszláv képeslap „TÁBORI POSTAHIVATAL 46A" bélyegzéssel és „M. kir. 1. honvéd folyamdandár ellátó oszlop PARANCSNOKSÁG" alakulatbélyegzéssel

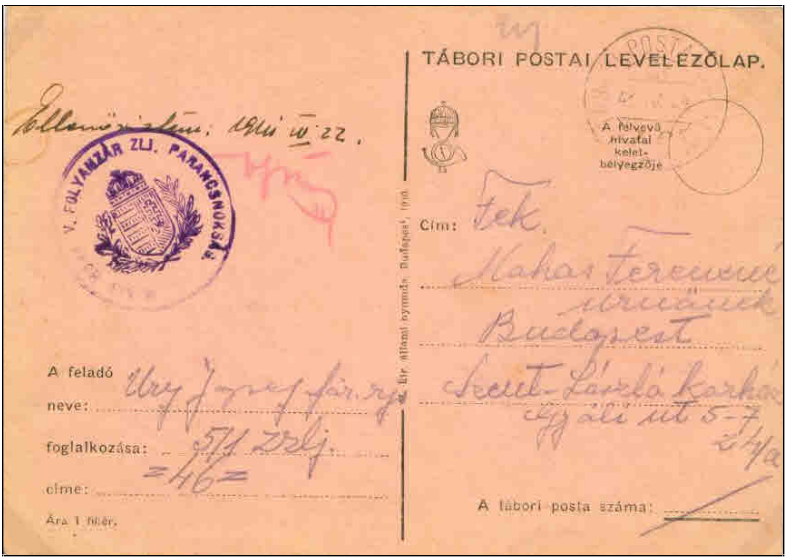

12. ábra. 1941. április 24. Szükség tábori posta levelezőlap: „ hazai ” lap „ front ” lapként felhasználva, „ TÁBORI POSTAHIVATAL 46A ” bélyegzéssel és „ M. KIR. HONV. V. FOLYAMZÁR ZLJ. PARANCSNOKSÁG ” alakulatbélyegzéssel

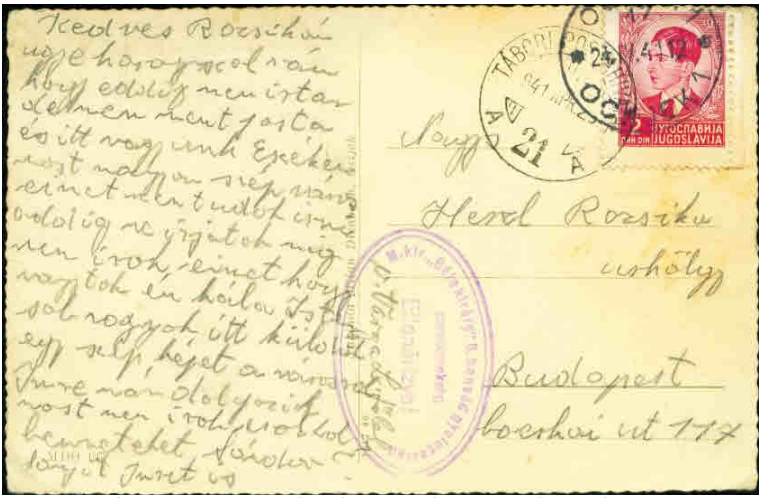

13. ábra. 1941. április 24. Jugoszláv bélyeggel és postai bélyegzéssel Eszékről feladott képeslap, tábori posta jellegét a „ M. kir. Béla király 8. honvéd gyalogezred parancsnokság ” ellenőrző bélyegzése és a „ TÁBORI POSTA 21A ” bélyegzés jelzi

Az előrenyomuló magyar csapatok elfoglalták Eszéket is, melyet végül át kellett adni a németeknek (13. ábra). A Délvidék visszafoglalása után, 1941. április 14-től a Gyorshadtest további, volt jugoszláv területeken történő bevetését határozta el

14. ábra. 1941. április 23. Jugoszláv -magyar „ál-vegyes bérmentesítéssel” Vinkovciból feladott képeslap, tábori posta jellegét a „ TÁBORI POSTA 41A” bélyegzés jelzi

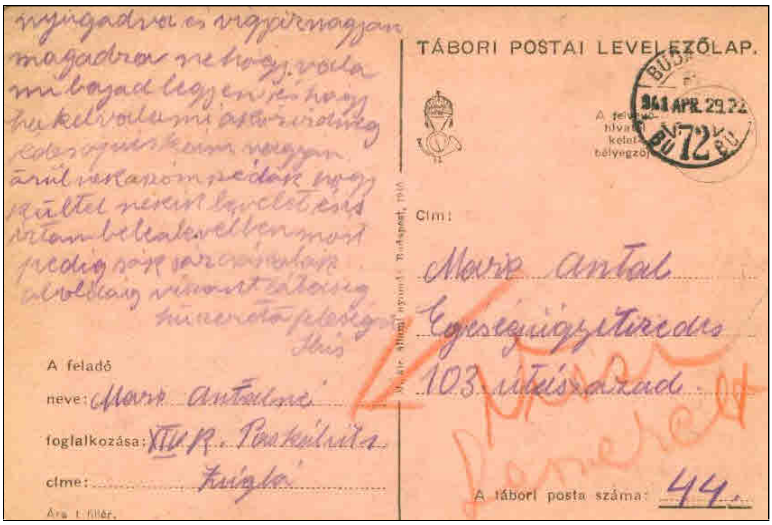

15. ábra. 1941. április 24. „ Hazai ” lap Budapestről a délvidéken állomásozó 44. számú tábori postára címezve a 103. utászszázad egészségügyi tizedesének. A lap piros ceruzaírásos „ Vissz Leszerelt ” feljegyzéssel visszakézbesítve

a magyar hadvezetés, a német 1. Páncélos-csoport kötelékében, melynek során egészen a Száván túli Valjevóig tört előre (14. ábra). A Délvidéki akcióval befejeződött az „országgyarapítás” időszaka, a Magyar Királyi Honvédség alakulatai visszatértek békehelyőrségeikbe, a hadilétszámot leszerelték (15. ábra). A harcok lezárta után Magyarországhoz visszakerült 11.417 km^2, 1.025.508 lakossal, akiknek 36,6%-a volt magyar.

Filep László